Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-1001

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 1

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, भाग-1

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. शुद्धलेखन म्हणजे काय सांगून शुद्धलेखनाचे नियम विशद करा.

किंवा

खालील दिलेल्या उताऱ्याचे खुणांच्या साह्याने मुद्रित शोधन करा :

मराठी तील समिक्षेचि निकोप वाढ मूख्यता वागमयीन नितकालीकामूळ झाली व्याख्यानमला समलने याचाहि समीशेतील नवे दृष्टीकोन मांडण्या साठी काही वेळा उपयाग झाला. लेखक समीक्षक वाचक यांचे हे आदान प्रदान फारच सिमीत वर्तुळात होत राहिले, तरी त्याची दखल मूख्य प्रवाहातील साहीत्याला इच्छापूर्वक अथवा अ निच्छिने घ्यावीच लागली. नीवडक मराठी समीक्षा म्हणजे मराठी साहित्य जीवनाची कालप्रवाहात बदलत राहीलेलि जीवंत स्पंदणे आहेत, मराठीतील समीक्षाविचार इतर भारतीय भाशांच्या तुलनेत बराच समुद्ध आहे आणी आधुनिक मराठी साहित्याच्या जन्मापासून त्यावरची समिक्षाही होत आलली आहे.

2. विविध साहित्य संस्था व त्यांच्या मुखपत्रांचा परिचय करून द्या.

किंवा

पुस्तक प्रकाशनाचे विविध टप्पे विशद करा.

3. राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकाला विद्यापीठाचा 'उत्कृष्ठ स्वयंसेवक पुरस्कार' मिळाल्याबद्दल वृत्तपत्रासाठी मुलाखत घ्या.

किंवा

मुलाखतीचे स्वरूप स्पष्ट करून मुलाखत लेखन करताना कोणती काळजी घ्याल ते स्पष्ट करा.

4. प्रशासनिक पत्रव्यवहाराचे महत्व स्पष्ट करून पत्रव्यवहार करताना कोणती काळजी घ्याल ते स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रंथपाल या पदासाठी माननीय प्राचार्य राजर्षी शाहू महाराज महाविद्यालय, कोल्हापूर यांच्याकडे अर्ज करा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) शुद्धलेखनाची संकल्पना

(ब) वाङ्‌मयीन नियतकालिके

(क) मुलाखतीची प्रश्नसूची

(ड) अर्जाचे प्रकार.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**1**

Seat No.	

[5502]-1002

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. महाराष्ट्र व मराठी भाषा यांचा उगम व विकास यांची चर्चा करा.

किंवा

मुकुंदराजांच्या काव्यनिर्मितीच्या प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

2. 'महानुभाव वाङ्मयाने मराठी साहित्याला समृद्ध केले' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

संतकाव्याच्या प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

3. संत ज्ञानेश्वरांच्या जीवन व कार्याचा परिचय करून द्या.

किंवा

संत नामदेवांच्या वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा व प्रवृत्ती विशद करा.

4. संत एकनाथांच्या वाङ्मयातील त्यांची समन्वयवादी भूमिका विशद करा.

किंवा

ख्रिस्तांचे मराठी वाङ्मयाच्या प्रेरणा व स्वरूप यांचा परामर्श घ्या.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) लीळाचरित्र

(ब) भावार्थरामायण

(क) संत सावतामाळी

(ड) शेख महंमद.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-1003

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक

(2013 PATTERN)

वेळ : 3 तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. भाषेचे स्वरूप व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

'भाषेचा अभ्यास आंतरविद्याशाखीय पद्धतीने करणे उपयुक्त ठरते' हे विधान स्पष्ट करा.

2. स्वन-स्वनिम-स्वनांतरे ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

खंडयुक्त स्वनिम व खंडाधिष्ठित स्वनिम या संकल्पना स्पष्ट करा.

3. रूपिकांच्या वर्गीकरणाचे स्वरूप व रूपिम विश्लेषणाची तंत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

वाक्य पृथक्करणाचे स्वरूप सांगून केवल वाक्याचे पृथक्करण कसे केले जाते ते उदाहरणासह स्पष्ट करा.

4. अर्थाचे व अर्थविन्यासाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

अर्थाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) भाषाविज्ञान व समाजशास्त्र

(ब) स्वनांचे गुणधर्म

(क) रूपिम विश्लेषणाची तत्वे

(ड) शब्द आणि अर्थ यांचा परस्पर संबंध।

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**7**

Seat No.	

[5502]-1004

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-4 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना : — खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) ग्रामीण साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

(5) अलंकार व छंद

munotes.in

(1) ग्रामीण साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. स्वातंत्र्योत्तर मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्य प्रवाहाच्या निर्मितीची कारण परंपरा स्पष्ट करा.

2. स्वातंत्र्योत्तर ग्रामीण साहित्यातील सामाजिक परिवर्तनाचे चित्रण अधोरेखित करा.

किंवा

'ग्रामीण साहित्यातून बदलत्या सामाजिक-सांस्कृतिक जीवनाचे चित्रण आलेले आहे.' हे विधान स्पष्ट करा.

3. ग्रामीण साहित्य व ग्रामीण चळवळ यांचा अनुबंध अधोरेखित करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्य निर्मितीच्या संदर्भात 'नियतकालिकांची भूमिका स्पष्ट करा.

4. ग्रामीण साहित्यिक आनंद यादव यांच्या 'ग्रामीण साहित्यातील योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यासंबंधी घेतल्या जाणाऱ्या आक्षेपांची चर्चा करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) गावगाड्याचे बदलते स्वरूप

(ब) 'पाचोळा' कादंबरीतील आशय

(क) ग्रामीण साहित्याची भाषाशैली

(ड) बहिणाबाई चौधरी यांची कविता.

munotes.in

[5502]-1004

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'परकीय आक्रमणामुळे महाराष्ट्रीय संस्कृतीत बदल झाला' हे विधान स्पष्ट करा.

किंवा

मानवी जीवनातील विविध स्थित्यंतरे कशी बदलत गेली ते सविस्तर लिहा.

2. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

तत्कालीन धार्मिक व समाजसुधारणांविषयक चळवळींचा परामर्श घ्या.

3. मध्ययुगीन साहित्यातील वाङ्मय प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

महानुभाव साहित्यातील समाजजीवन विशद करा.

4. पंडिती काव्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये कोणती ते लिहा.

किंवा

शाहिरी काव्यातील पराक्रम व शृंगाराचे विवेचन करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहोंवर** टिपा लिहा :

(अ) नाथ संप्रदाय

(ब) मुकुंदराज

(क) पोवाडा

(ड) आख्यान काव्य.

munotes.in

[5502]-1004

(३) तौलनिक साहित्याभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे विशद करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप व व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

2. वाङ्‌मयीन प्रभावाची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

राष्ट्रीय साहित्य म्हणजे काय ? ते सांगून साहित्याभ्यासाच्या दृष्टीने त्याचे महत्त्व विशद करा.

3. विश्वसाहित्य ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

विश्वसाहित्याचे गुणविशेष आणि नाविन्याचा परामर्श घ्या.

4. कृष्णाकाठ या आत्मचरित्रातून यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्वाचे कोणकोणते पैलू दिसून येतात ?

munotes.in

किंवा

पी. व्ही. नरसिंहराव यांच्या 'अंत:स्थ' या आत्मचरित्रातील विविध व्यक्तिचित्रांचा परामर्श घ्या.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) तौलनिक साहित्याभ्यासाचे महत्त्व

(ब) प्रभाव व प्रभव संकलपना

(क) राष्ट्रीय साहित्य प्रेरणा

(ड) 'कृष्णाकाठ' मधील यशवंतरावांच्या 'मातोश्री'.

munotes.in

[5502]-1004

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वाङ्मयेतिहासाच्या विविध व्याख्या सांगून वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनाच्या संदर्भात पाश्चात्य अभ्यासकांच्या कार्याचा आढावा घ्या.

2. वाङ्मयेतिहासाचे स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र म्हणून वाङ्मयेतिहास या संकल्पनेचा परिचय करून द्या.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनातील भारतीय अभ्यासकांचे योगदान सांगा.

3. वाङ्मयेतिहास लेखनाचे स्वरूपानुसार पडणारे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनरीतीचे स्वरूपानुसार पडणारे प्रकार स्पष्ट करा.

4. वाङ्मयेतिहास लेखनासाठी आवश्यक असणाऱ्या सामग्रीचा परिचय करून द्या.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनांची ध्येये व उद्दिष्टे सांगा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) इतिहास लेखना संबंधीच्या उत्पत्ती
(ब) इतिहासाचार्य वि. का. राजवाडे
(क) प्रदेशनिष्ट किंवा भूगोलनिष्ट वाङ्मयेतिहास
(ड) वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी.

munotes.in

[5502]-1004

(5) अलंकार व छंद

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. विविध मीमांसकाने केलेल्या 'अलंकार' विषयीच्या व्याख्यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

'छंद' ही संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे विशेष सांगा.

2. अलंकार आणि छंद या संकल्पनांचा विकास कसा झाला ते सांगा.

किंवा

अलंकार आणि छंदाची संस्कृत मधील पूर्वपीठिका स्पष्ट करा.

3. काव्यरचनेतील सौंदर्यवृद्धीसाठी अलंकाराचा उपयोग कसा होतो ते सोदाहरण सांगा.

किंवा

अलंकार आणि छंद याचे काव्यरचनेतील महत्त्व स्पष्ट करा.

4. अलंकार आणि छंद यांचे वर्गीकरण कोणते व ते कशाच्या आधारे केले जाते ते सांगा.

किंवा

अलंकार, छंद आणि मुक्त छंद यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) 'छंद' या संकल्पनेचे स्वरूप

(ब) अलंकाराची मराठीतील वाटचाल

(क) 'छंद' आणि काव्यरचना

(ड) अलंकाराचे स्वरूप विशेष.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5502]-2001

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 1

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, भाग-2)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. भाषांतर, अनुवाद आणि भावानुवाद यातील साम्य-भेद स्पष्ट करा.

किंवा

खाली दिलेल्या इंग्रजी उताऱ्याचे मराठी भाषांतर करा :

People practice many rituals and undertake fasts in their attempt to reach God. They pray endlessly. They go on pilgrimages and starve themselves. They search for Him in faraway places. But God is present everywhere in His creation. So best way to reach Him is through hard work and persverance.

The work done for the good of humanity is the best kind of worship. Sometimes, we may have to do work that we don't like. If we can find something good or enjoyable in the work, we can focus on that. This will enable us to enjoy our work. Of course, the best kind of work is the one that will help our fellowmen. Such work is true worship and service to God.

2. प्रभावी निवेदन होण्यासाठी निवेदनाची कोणती तंत्रे वापरावी लागतात ? ते लिहा.

किंवा

वार्षिक स्नेहसंमेलन कार्यक्रमाचे आयोजन करताना पूर्वतयारी म्हणून कोणत्या गोष्टी करणे आवश्यक आहे ? ते सविस्तर लिहा.

3. जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

बँकेच्या माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कोणकोणती कार्ये असतात ते स्पष्ट करा.

4. 'आकाशवाणीवरील प्रमुख कार्यक्रम' या विषयावर प्रकल्पलेखन करा.

किंवा

प्रकल्पलेखन म्हणजे काय ते सांगून प्रकल्पलेखनासाठी कोणते घटक महत्त्वाचे असतात ? ते लिहा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा :

(अ) भाषांतर व रूपांतर

(ब) निवेदनाची शैली

(क) जनसंपर्काची आवश्यकता

(ड) प्रकल्पलेखन व संगणकाचा वापर.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-2002

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1600 ते 1818)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संत तुकारामांचे जीवनचरित्र आणि त्यांचे अभंग यांचा परस्परसंबंध सांगा.

किंवा

संत रामदासांच्या काव्यग्रंथांचा थोडक्यात परामर्श घेऊन त्यातील वेगळेपण स्पष्ट करा.

2. पंडिती काव्यतील सामाजिक परिस्थितीचा आढावा घ्या.

किंवा

कवी वामन पंडितांच्या काव्यग्रंथांचा परामर्श घ्या.

3. बखर म्हणजे काय ? ते सांगून मराठी बखर वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

किंवा

बखरींचे वर्गीकरण करून बखरीतील प्रेरणा व प्रवृत्ती थोडक्यात सांगा.

4. शाहिरी वाङ्मयाची व्युत्पत्ती सांगून शाहिरी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

लावणी व पोवाडा या वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप व महत्व विशद करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) संत तुकारामांच्या अभंगाची भाषा

(*ii*) मनाचे श्लोक व प्रबोधन

(*iii*) संत चरित्रकार महिपती ताहाराबादकर

(*iv*) शाहीर-होनाजी बाळा.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-2003

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

भाषाविज्ञान : सामाजिक

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. सामाजिक भाषाविज्ञानाची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा, बोली व समाज यांचा परस्पर संबंध विशद करा.

2. समाजातील भाषा उपयोजनातील विविधतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

विविध व्यवसाय क्षेत्रातील भाषा वापराचा परामर्श घ्या.

3. 'भाषा वापरावर लिंगभेदाचा परिणाम होतो ? ते सोदाहरण विशद करा.

किंवा

विविध सामाजिक संस्थांमधील भाषा उपायोजनाचा आढावा घ्या.

4. 'परभाषा संपर्काचा परिणाम प्रमाण भाषेवर होतो'. या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

समाजांतर्गत नवव्यवस्थांचा उदय आणि त्यांच्या आविष्कार पद्धती या संदर्भात माहिती लिहा.

P.T.O.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) सामाजिक भाषाविज्ञानाची पार्श्वभूमी

(ब) भाषा आणि आर्थिक वर्गव्यवस्था

(क) भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था

(ड) पिजीन आणि क्रिऑल भाषा.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5502]-2004

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील **पाच** अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) दलित साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

(3) भाषांतरमीमांसा

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग-2)

किंवा

(5) व्याकरण

munotes.in

(1) दलित साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. दलित साहित्याच्या प्रेरणाशक्तींचा परामर्श घ्या.

किंवा

स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतरच्या दलित वाङ्मयाचे स्वरूप विशद करा.

2. दलित साहित्याचे वेगळेपण विशद करा.

किंवा

दलित साहित्यातील वेदना व विद्रोहाचे स्वरूप साधार लिहा.

3. 'दलित स्त्रियांच्या आत्मकथनातून व्यथा-वेदनांचे प्रभावी चित्रण आलेले आहे'—या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

आंबेडकरी व शाहिरी वाङ्मयप्रकाराची विकासात्मक वाटचाल विशद करा.

4. दलित चळवळ व दलित साहित्य यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

'दलित साहित्यातून विज्ञाननिष्ठा व सामाजिक बांधिलकीचे दर्शन घडते.' साधार लिहा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) जागतिकीकरण व दलित साहित्य

(ब) दलित साहित्य व वर्गीय जाणिवा

(क) दलित कवितेतील 'आई'

(ड) 'अस्मितादर्श' नियतकालिक.

munotes.in

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. महाराष्ट्रात इंग्रजानी सत्ता प्रस्थापित केल्यानंतर सामाजिक आणि सांस्कृतिक जीवनात कोणते बदल घडून आले ? ते लिहा.

किंवा

महाराष्ट्रातील सामाजिक व धर्मविषयक चळवळींचा मराठी वाङ्मयावर झालेला परिणाम विशद करा.

2. पाश्चात्य व भारतीय तत्त्वज्ञानाचा अर्वाचीन मराठी साहित्यावर कसा परिणाम झाला ? ते लिहा.

किंवा

अव्वल इंग्रजी काळातील मराठी वैचारिक निबंध वाङ्मयाचा परामर्श घ्या.

3. अर्वाचीन मराठी साहित्यावर स्वातंत्र्य चळवळींचा कसा परिणाम झाला ? ते लिहा.

किंवा

नवसाहित्याचा उदय आणि सामाजिक परिस्थिती संबंध स्पष्ट करा.

4. 1920 ते 1960 या कालखंडातील मराठी कवितेत वाचकांची अभिरुची कशी जोपासाली गेली ? ते साधार लिहा.

munotes.in

किंवा

अर्वाचीन काळातील वृत्तपत्रांनी सामाजिक-सांस्कृतिक प्रबोधनाचे कार्य कसे केले आहे ? ते सविस्तर लिहा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) केसरी आणि मराठा

(ब) शतपत्रे

(क) विष्णूशास्त्री चिपळूणकरांचे निबंधलेखन

(ड) वि. दा. सावरकरांची कविता.

munotes.in

किंवा

(3) भाषांतरमीमांसा

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. भाषांतर, अनुवाद आणि रूपांतर या संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

भाषांतर प्रक्रियेचे स्वरूप विशद करा.

2. अभिजात साहित्यकृतीचे विशेष साधार लिहा.

किंवा

अभिजात साहित्यकृतीतील 'अभिजातपण' हे कोणत्या घटकांवर अवलंबून असते ? ते सविस्तर लिहा.

3. 'विविध वाङ्मयप्रकारानुसार भाषांतरात बदल होतो'. या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

'कलाकृतीचे भाषांतर करताना प्रादेशिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक आणि सामाजिक परिसर यांचा विचार करणे आवश्यक आहे'. स्पष्ट करा.

4. 'घाशीराम कोतवाल' या नाटकाचा आशय थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

'हयवदन' या नाटकाच्या अनुवादाचे विशेष सांगा.

5. कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा :

(अ) भाषांतराचे नियम

(ब) अभिजात साहित्यकृती व लेखकाची प्रतिभा

(क) कवितेचे भाषांतर

(ड) 'हयवदन' या नाटकाची प्रायोगिकता.

munotes.in

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग-2)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वाङ्मयेतिहास लेखनातील तात्त्विक, तांत्रिक अडचणींचा परामर्श घ्या.

किंवा

आधुनिक मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील समस्या व अडचणी कोणत्या आहेत ? ह्या संबंधीचे विवेचन करा.

2. मराठी वाङ्मयाचा इंग्लिश, हिंदी व अन्य भाषांमधील वाङ्मयेतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

किंवा

मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनासंदर्भातील वि.ल. भावे ते महाराष्ट्र साहित्य परिषद् प्रकल्पापर्यंतचा परामर्श घ्या.

3. वाङ्मयेतिहास लेखनातील गो. म. कुलकर्णी व व. दि. कुलकर्णी यांच्या वाङ्मयेतिहास लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

म. ना. अदवंत व प्र. न. जोशी यांचे वाङ्मयेतिहास लेखनाचे कार्य लिहा.

4. मराठी वाङ्मयेतिहास लेखन विचारांची वाटचाल विशद करा.

munotes.in

किंवा

आधुनिक मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

5. कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा :

(अ) बहुभाषिक राष्ट्रातील वाङ्मयेतिहास लेखन

(ब) मध्यमयुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणी

(क) मराठी कथेच्या संदर्भातील वाङ्मयेतिहास लेखन

(ड) रा. श्री. जोग यांचे वाङ्मयेतिहास लेखन कार्य.

munotes.in

किंवा

(5) व्याकरण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. व्याकरणाची व्याप्ती व मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणाच्या अभ्यासाची प्रयोजने व महत्व विशद करा.

munotes.in

2. कोणत्या कारणांमुळे भाषेत व्याकरणाची आवश्यकता निर्माण होते ? ते सविस्तर लिहा.

किंवा

व्याकरण व भाषा यांचा परस्परसंबंध साधार लिहा.

3. वर्णनात्मक व ऐतिहासिक व्याकरण प्रकारांची सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

व्याकरणाचे विविध प्रकार कोणते ? त्याविषयी चर्चा करा.

4. व्याकरणाचा भाषेतील वापर व त्यामागील प्रयोजने स्पष्ट करा.

किंवा

मराठीतील व्याकरणविषयक वादविवादांची थोडक्यात माहिती लिहा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) व्याकरणाच्या व्याख्या

(ब) मराठीतील वर्णमाला

(क) ग्रामीण भाषा व व्याकरणविचार

(ड) मोरो केशव दामले यांचे 'शास्त्रीय मराठी व्याकरण'.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5502]-3001

M.A. (III Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. मुद्रित माध्यमासाठी रिपोर्टाज या लेखनप्रकाराची माहिती देऊन वन आणि शेती संदर्भातील रिपोर्टाज्‌चा थोडक्यात परिचय करून द्या.

किंवा

वृत्तसंस्कृतीचे स्वरूप, घटक व वाटचाल सविस्तर लिहा.

2. विविध कलांचे परस्परसंबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

तुम्हास आवडलेल्या कोणत्याही **एका** चित्रपटाचा आस्वादात्मक परिचय करून द्या.

3. विविध क्षेत्रातील व्यक्तींचा व्यक्तीवेध घेताना त्यात कोणकोणत्या गोष्टींचा विचार करावा ते सोदाहरण सांगा.

किंवा

तुम्हास आवडलेल्या कोणत्याही **एका** पुस्तकाचा परीक्षणात्मक परिचय करून द्या.

P.T.O.

4. दृक्‌श्राव्य माध्यमातील विविध लेखन प्रकारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

दृक्‌श्राव्य माध्यमाची वैशिष्ट्ये कोणती ते सोदाहरण सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) विकास पत्रकारिता

(2) शिल्पाकृतीचा आस्वाद

(3) लेखक परिचयासाठी आवश्यक घटक

(4) श्राव्य माध्यमाची वैशिष्ट्ये.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-3002

M.A. (Part-II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-6

(साहित्य : समीक्षा व संशोधन)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. समीक्षा म्हणजे काय ते सांगून समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

समीक्षेतील साहित्याचे आकलन, आस्वाद-मूल्यमापन यांचे स्थान व कार्य स्पष्ट करा.

2. साहित्याची समीक्षा करणाऱ्या समीक्षकाच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.

किंवा

साहित्याची समीक्षा करताना वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये यांच्यातील परस्परसंबंधाचा विचार समीक्षक कोणत्या पातळीवर करतो ?

3. आस्वादक समीक्षा पद्धतीचे स्वरूप सांगून मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

मानसशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीचे मुख्य सूत्र सांगून या समीक्षा पद्धतीचे महत्व सांगा.

4. इ.स. 1874 ते 1920 या कालखंडातील मराठी समीक्षेची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

इ.स. 1921 ते इ.स. 1945 या कालखंडातील प्रमुख मराठी समीक्षकांच्या कार्याचा आढावा घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(क) समीक्षेचे प्रयोजन

(ख) समीक्षाविषयाचे अवधान व तारतम्य

(ग) स्त्रीवादी समीक्षा

(घ) जीवनासाठी कला.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[5502]-3003

M.A. (Part-II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-7

[विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)]

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

munotes.in

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मध्ययुगीन कालखंडातील सामाजिक व धार्मिक पर्यावरणाचा आढावा घ्या.

किंवा

वारकरी संत परंपरेतील संत कवयित्रींचे स्थान स्पष्ट करा.

2. संत जनाबाईंच्या वाङ्मयीन जडणघडणीचा परामर्श घ्या.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगातून गुरुमहात्म्य कसे वर्णिले आहे ? ते लिहा.

3. संत जनाबाईंच्या अभंगतातून कृष्णाच्या जीवनकथांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आरत्या आणि ओव्यांमधून प्रकट झालेली भावार्तता विशद करा.

4. संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगातील आशय सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांच्या आधारे त्यांच्या लेखनशैलीची वैशिष्ट्ये लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) मध्ययुगीन वारकरी संप्रदाय

(ब) संत जनाबाईंच्या जीवनातील संत नामदेवांचे स्थान

(क) संत जनाबाई : थालीपाक व द्रापैदी स्वयंवर

(ड) ''डोईचा पदर आला खांद्यावरी। भरल्या बाजारी जाईन मी।''

munotes.in

[5502]-3003

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'कृष्णाकाठ' म्हणजे यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनाचा आलेख आहे' सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' मधून यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या अनेक पैलूंचे दर्शन घडते.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

2. यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनाचा प्रवास 'कृष्णाकाठ' मधून उलगडतो. सविस्तर लिहा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' या आत्मचरित्राची वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा.

3. ''भूमिका'' या भाषण संग्रहातून यशवंतराव चव्हाण यांची समाज परिवर्तनाची भूमिका प्रकटते.' स्पष्ट करा.

किंवा

'युगांतर' या भाषण संग्रहातून यशवंतराव चव्हाण यांचे समाजचिंतक विचारवंताचे दर्शन घडते' सविस्तर लिहा.

4. 'समाजचिंतनशीलता' हे साहित्याचे माध्यम आहे, याच्या प्रत्यय यशवंतराव चव्हाण लेखसंग्रहातून येतो. स्पष्ट करा.

किंवा

'विदेशदर्शन' हे प्रवासवर्णनपर व पत्रकथनपर ललितगद्य कसे ठरते ? ते लिहा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) यशवंतरांची जीवनदृष्टी

(ब) 'कृष्णाकाठ'ची निवेदनशैली

(क) यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली

(ड) यशवंतराव चव्हाण यांचे ऋणानुबंध.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**6**

Seat No.	

[5502]-3004

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-8 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना : — खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

munotes.in

(1) लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करून लोकसाहित्याच्या घटकांचा आढावा घ्या.

किंवा

लोकसाहित्याचे राष्ट्रीय, सामाजिक व सांस्कृतिक जीवनाशी असलेले अनुबंध स्पष्ट करा.

2. लोकसाहित्याच्या अध्ययनाची आवश्यकता का आहे ? कला व साहित्य यांच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्य अभ्यासाच्या विविध परंपरांचा परिचय करून द्या.

3. लोकजीवनातील विविध घटक व लोकसाहित्य यांचा संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

'लोकजीवनातील वैविध्यामुळे लोकसाहित्याचा आविष्कार नाविन्यपूर्ण घडतो.' परामर्श घ्या.

4. लोकसाहित्याच्या सादरीकरणातून व्यक्त होणारे प्रादेशिक, सामाजिक व सांस्कृतिक विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रांथिक साहित्य आणि लोकसाहित्य यांचे परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) लोकसाहित्य आणि समाजशास्त्र

(2) दैवतकथाशास्त्रीय संप्रदाय

(3) लोकसाहित्य आणि निसर्ग

(4) लोकसाहित्याचे सादरीकरण.

munotes.in

[5502]-3004

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सौंदर्यशास्त्रीय विधानाचा परिचय करून देऊन निसर्गातील सौंदर्य आणि निसर्गाबाहेरील सौंदर्य यातील भेद स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्राचा विज्ञान आणि तत्त्वज्ञानाशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

2. सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यवाचक विधानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. सौंदर्यास्वादातील भावनानिष्ठतेच्या सिद्धांताचा परिचय करून द्या.

किंवा

सौंदर्यशास्त्रविषयक सुखवादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. मानवी मनातील एक भावना म्हणून सौंदर्यभावनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यानुभावाची विविधता व स्वायत्तता स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा संकल्पना

(2) सौंदर्यविधान आणि द्विध्रुवात्मकता

(3) लयसिद्धांत

(4) सौंदर्यानुभव आणि तार्किक अनुभव.

munotes.in

[5502]-3004

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. संवादप्रक्रियेतील भाषेचे स्थान, स्वरूप व कौशल्ये यांचे महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

'मानवी जीवन हे भाषिक व्यवहारावरच सर्वस्वी अवलंबून असते'. चर्चा करा.

2. संवादविषयक सिद्धांताचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

संवादाचे स्वरूप स्पष्ट करून संवादात येणाऱ्या प्रमुख अडथळ्यांचा परिचय करून द्या.

3. अर्थ म्हणजे काय ? अर्थाच्या प्रकारांची सोदाहरण चर्चा करा.

किंवा

संवादप्रक्रिया कशी चालते ? ते सांगून संवादप्रक्रियेचे प्रमुख घटक सांगा.

4. सामाजिक व सांस्कृतिक क्षेत्रातील संवाद व्यवहाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

संवादक्षमतेचे स्वरूप सोदाहरण लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) जीवनव्यवहारात संवादाचे महत्त्व

(2) संवादाचे स्वरूप

(3) संवादप्रक्रियेत भाषेचे स्थान

(4) जीवनव्यवहारात संवादाचे कार्य.

munotes.in

[5502]-3004

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'व्यक्ती, समाज व राष्ट्र सर्वांगीण विकासासाठी वैचारिक साहित्याचे योगदान फलदायी ठरते. या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

वैचारिक साहित्याची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

2. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या वैचारिक भूमिकांचा परिचय करून द्या.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

3. इ.स. 1818 ते इ.स. 1875 या कालखंडातील प्रमुख वृत्तपत्रांचा मागोवा घ्या.

किंवा

म. गांधी यांच्या विचारांचा वैचारिक साहित्यावरील प्रभावाचे सोदाहरण चित्रण करा.

4. श्री. म. माटे व पु. ग. सहस्त्रबुद्धे या समकालीन विचारवंताच्या शैलीची तुलना करा.

किंवा

गो. ग. आगरकर आणि दि. के. बेडेकर यांचे धार्मिक विचार स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) म. फुले—शेतकऱ्याचा आसुड

(2) विष्णुशास्त्री चिपळूणकर—निबंधमाला

(3) लो. टिळक—गीता रहस्य

(4) वि. रा. शिंदे.

munotes.in

[5502]-3004

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सर्जन म्हणजे काय ? साहित्य सर्जनाच्या प्रेरणा लिहा.

किंवा

'निसर्गाची अनुकृती म्हणजे ललित कलांचे स्फूर्ती' या विधानाचा परामर्श घ्या.

2. 'सर्जनशील साहित्य म्हणजे आत्माविष्कार' हे विधान स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेसंदर्भातील पाश्चात्य विचारवंताच्या मतांचा परामर्श घ्या.

3. 'कथा' या साहित्यप्रकाराची रूपवैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

'नाटक' या साहित्यप्रकाराला जीवनाचे दृश्यकाव्य संबोधले जाते. सोदाहरण लिहा.

4. ''आत्मचरित्र म्हणजे लेखकाच्या जीवनाचा इतिहास असतो.'' सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

आधुनिक जाणिवा प्रकट करणारी कादंबरी लिहावयाची असल्यास कोणती पूर्वतयारी करावी लागेल ? सविस्तर लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) 'प्रतिभा' ही बेडाची बहीण आहे

(ब) कवि मनावरील परिस्थितीचा प्रभाव

(क) वैचारिक निबंधाची सर्जनशीलता

(ड) नाट्यछटा व एकांकिका.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-4001

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. वृत्तसंकलनाचे स्वरूप स्पष्ट करून पर्यावरण संदर्भात वृत्तसंकलनाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

क्रिकेटच्या स्पर्धा आयोजित केल्या त्या संदर्भात वृत्तसंकलन करा.

2. जाहिरात लेखनासाठी आवश्यक घटकांची चर्चा करून श्राव्य माध्यमासाठी जाहिरात लेखन करताना कोणती पथ्ये पाळावी लागतात ?

किंवा

'अन्न वाचवा' या विषयावर आकाशवाणी व वर्तमानपत्रासाठी जाहिरात तयार करा.

3. 'इतर साहित्यप्रकारापेक्षा पटकथालेखनाचे स्वरूप वेगळे आहे.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

चित्रपटासाठी पटकथालेखन कसे केले जाते ते सविस्तर लिहा.

4. नाटकातून पटकथेत रूपांतर करताना त्यात कोणते बदल करणे शक्य होते, ते सोदाहरण सांगा.

किंवा

कथा आणि पटकथा यातील साम्यभेद सोदाहरण सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) आषाढी वारीचे वृत्तसंकलन

(2) जाहिरातीची संकल्पना

(3) पटकथालेखन : एक तंत्र

(4) कादंबरीचे पटकथेत रूपांतर.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5502]-4002

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-6

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संशोधन म्हणजे काय ? संशोधकाच्या अंगी असणाऱ्या गुणांचा परिचय करून द्या.

किंवा

संशोधनाच्या विविध साधनांचा परिचय करून द्या.

2. वाङ्मयीन संशोधनाच्या विविध अभ्यासक्षेत्राचा परिचय करून द्या.

किंवा

'कालखंडाचा अभ्यास' करण्यासाठी संशोधन आराखडा तयार करा.

3. आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधनाचे स्वरूप व महत्त्व विशद करा.

किंवा

आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन संकल्पना स्पष्ट करून साहित्य आणि मानसशास्त्र यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

4. मराठीतील लोकसाहित्य संशोधनाच्या परंपरेचा आढावा घ्या.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्‌मयाचे संशोधन करताना कोणते निकष मानले जातात ते स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संशोधनामागील प्रेरणा

(ब) तौलनिक साहित्याभ्यास

(क) साहित्य आणि राज्यशास्त्र अनुबंध

(ड) भाषाविषयक संशोधन.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**3**

Seat No.	

[5502]-4003

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संत जनाबाईंच्या 'विट्ठल महात्म्यपर' अभंगाचा परामर्श घ्या.

किंवा

'माय मेली, बाय मेला। आता सांभाळी विठ्ठला॥'' या अभंगातील मर्म उलगडून दाखवा.

2. संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त झालेले संत नामदेवांचे व्यक्तित्त्व चित्रित करा.

किंवा

संत नामदेवांच्या कुटुंबाची महती व भक्तिमहिमा जनाबाईने आपल्या अभंगातून कसा वर्णिला आहे ? स्पष्ट करा.

3. संत जनाबाईंच्या अभंगातून संत महात्म्य कशाप्रकारे चित्रित झाले आहे ? ते साधार लिहा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगाचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा.

P.T.O.

4. ‘रसोत्कटता हा संत जनाबाईच्या अभंगाचा एक महत्त्वाचा वाङ्मयीन विशेष आहे.’ या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

भाषेच्या दृष्टिकोनातून संत जनाबाईची वेगळी वर्णनशैली जाणवते स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) संत जनाबाईची विठ्ठलभक्ती

(ब) संत जनाबाईंचा संत नामदेवाविषयी आदरभाव

(क) संत जनाबाईंच्या अभंगातील अलंकार

(ड) संत जनाबाईंची जीवननिष्ठा.

munotes.in

[5502]-4003

यशवंतराव चव्हाण—अर्वाचीन लेखक

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. यशवंतराव चव्हाण यांचे राजकीय विचार सविस्तर लिहा.

किंवा

'भारतीय राजकारणाला नवी दिशा देण्याचे कार्य यशवंतराव चव्हाण विचारात आहे.' सोदाहरण स्पष्ट करा.

2. 'साहित्य ही समाजचा आरसा असतो' या विधानाचा, प्रत्यय यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्य विषय विचारातून येतो. सविस्तर लिहा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांचे भाषाविषयक विचार सोदाहरण लिहा.

3. यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनविषयक भूमिका सविस्तर लिहा.

किंवा

'यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे प्रतिबिंब आहे.' चर्चा करा.

4. 'यशवंतराव चव्हाण यांचे साहित्य मराठी साहित्याला दिलेली देणगी आहे.' साधार लिहा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या शैक्षणिक योगदानाची सविस्तर चर्चा करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) यशवंतराव चव्हाण यांची राजकीय भूमिका

(ब) यशवंतराव चव्हाण यांचे सामाजिक विचार

(क) यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनविषयक भूमिका

(ड) यशवंतराव चव्हाण यांचे सांस्कृतिक संवर्धनाला दिलेले योगदान.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5502]-4004

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

munotes.in

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मराठी लोकगीतातील सामाजिक व सांस्कृतिक संदर्भ उलगडून दाखवा.

किंवा

लोकगीत म्हणजे काय ते सांगून लोकगीते व लौकिकगीते यातील भेद स्पष्ट करा.

2. मराठी लोककथांचे स्वरूप स्पष्ट करून लोककथांच्या प्रकारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

लोककला सादरीकरणाचा आधुनिक कलांशी असणारा अनुबंध स्पष्ट करा.

3. 'गोंधळ' या विधीनाट्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील लोकसंस्कृतीच्या उपासकांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

4. मराठी लोकसाहित्यातील सरोजिनी बाबर यांचे योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्य अभ्यासार सहाय्य करणाऱ्या संस्थांचा परिचय करून द्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) संस्कारगीते

(2) स्थानिक दंतकथा

(3) लोकतत्त्व

(4) डॉ. गं. ना. मोरजे.

munotes.in

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सौंदर्यभावनेचे कार्य सविस्तर विशद करा.

किंवा

सौंदर्यभावनेचे महत्त्व विशद करा.

2. रूप म्हणजे काय ते सांगून ॲरिस्टॉटलची रूपविषयक संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

कला आणि रूप यांचा परस्परसंबंध काय असतो ते सांगून कलाकृतीची सेंद्रिय एकात्मता स्पष्ट करा.

3. कलेच्या परिणामाचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'भावनात्मक समाधानता' ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

4. सौंदर्यशास्त्र व साहित्यविचार यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा यातील परस्परपूरकत्व स्पष्ट करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) सौंदर्यभावनेचे स्वरूप

(ब) क्लाईव्ह बेलची 'अर्थपूर्ण रूपा'ची संकल्पना

(क) भावनांचे विरेचन **किंवा** विशुद्धीकरण

(ड) सौंदर्यशास्त्राभ्यास आणि समीक्षकता.

munotes.in

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंध लेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भाषाव्यवहाराचे स्वरूप आणि आवश्यकता सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

विविध व्यवहार क्षेत्रातील भाषेचे स्वरूप कसे असते ? सोदाहरण लिहा.

2. प्रसारमाध्यमांची भाषा आणि साहित्याची भाषा यातील भेद लिहा.

किंवा

जाहिरात माध्यमातील मराठी भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. जनसंपर्कासाठी आवश्यक असलेल्या भाषिक कौशल्याचा परिचय करून द्या.

किंवा

'आकाशवाणी' या माध्यममातील लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. 'मराठी निबंध लेखन म्हणजे विचार आणि भाषेची तर्कशुद्ध अभिव्यक्ती असते.' सोदाहरण लिहा.

किंवा

निबंधलेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) कार्यालयीन मराठी

(ब) संपादनाची कौशल्ये

(क) आर्थिक क्षेत्रात मराठीचा वापर

(ड) निबंध लेखनातील सुसूत्रता.

munotes.in

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप स्पष्ट करून त्याची व्याप्ती व हेतू साधार लिहा.

किंवा

साहित्यातून आविष्कृत होणारी जीवनमूल्ये व कलामूल्ये यांची सोदाहरण चर्चा करा.

2. वाङ्मय प्रकारांमागील निर्मितीप्रक्रियेत सामाजिकतेचे महत्त्व अधोरेखित करा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती मागील चळवळींचा लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वावर कसा प्रभाव पडतो, सोदाहरण स्पष्ट करा.

3. साहित्य आणि समाज यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची आवश्यकता साधार स्पष्ट करा.

4. लेखक, वाचक आणि साहित्यकृती यांची सामाजिकता स्पष्ट करा.

किंवा

आर्थिक परिस्थिती आणि साहित्य यांचा परस्परसंबंध विशद करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप

(ब) स्त्रीवादी चळवळ

(क) अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य

(ड) वाङ्‌मयीन अभिरुची.

munotes.in

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य सर्जन प्रक्रियेसंबंधीच्या पाश्चात्य अभ्यासकांच्या विचारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

साहित्य सर्जन म्हणजे काय ? त्याचे उपयोजन करण्यामागील प्रक्रियेचा आढावा घ्या.

2. साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेत समाजाचा संबंध कसा असतो, ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेमध्ये 'भाषा' या घटकाचे स्थान स्पष्ट करा.

3. साहित्य सर्जनाच्या प्रक्रियेतील कालतत्त्वाचे स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य सर्जनाच्या प्रक्रियेतील प्रसारमाध्यमांचे उपयोजन कसे होते ? सोदाहरण लिहा.

4. साहित्य सर्जनाशी संबंधीत असलेल्या कोणत्याही **एका** साहित्यप्रकारचे सैद्धांतिक विवेचन करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीवरील समकालीन परिस्थितीच्या प्रभावाची चर्चा करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहोंवर** टीपा लिहा :

(अ) साहित्यनिर्मितीच्या शक्ती

(ब) साहित्यनिर्मिती आणि सामाजिक परिस्थिती

(क) वर्तमानपत्रातील साहित्याचे स्वरूप

(ड) तुम्ही केलेल्या प्रकल्पाचा अहवाल.

munotes.in